

ODONTOLOXÍA

David Suárez Quintanilla

Ata hai poucos anos considerábase que a práctica da Odontoloxía era un oficio manual baseado no empirismo, e non é estraño que as extraccións dentarias fosen practicadas, ó longo da historia, por escravos, ferreiros, barbeiros e practicantes. Por sorte, hai xa moitos anos que a imaxe choqueira do "dentista-sacamoas" quedou atrás. Hoxe a Odontoloxía é unha parcela moi importante no ámbito das Ciencias da Saúde, que goza de merecido prestixio e recoñecemento social, científico e académico.

En España os estudos de Odontoloxía estiveron tradicionalmente ligados ós de Medicina. No intervalo de tempo que vai de 1944 a 1986 (ano en que se restablece o título oficial de Licenciado en Odontoloxía) tódolos dentistas procedían da Licenciatura de Medicina, e posteriormente cursaban estudos de especialización nas Escolas de Estomatoloxía. O ingreso de España

na CE supuxo a necesaria creación do título e os estudos de Odontoloxía, independentes, coma na maioría dos países, da Licenciatura de Medicina (aínda que soen compartir parcial ou totalmente disciplinas do primeiro ciclo).

O licenciado en Odontoloxía ten como principal eixo da súa actividade clínica o diagnóstico, a prevención e o tratamento das enfermidades e anomalías morfolóxicas e funcionais dos dentes e as súas estruturas de soporte, dos maxilares e dos tecidos brandos correspondentes. Os estudos de Odontoloxía pretenden proporcionar ó estudante os coñecementos teóricos e prácticos, as destrezas, técnicas e actitudes necesarias para o seu futuro exercicio clínico, ademais de formalo no método científico aplicado ó estudio, a avaliación e a solución dos problemas da saúde bucodental individuais e comunitarios.

O odontólogo xeral ocupa a maior parte do seu tempo na prevención e tratamento das dúas principais enfermidades buco-dentais: a carie (destrución dos tecidos duros do dente) e a enfermidade periodontal (destrución dos elementos do soporte do dente). Tamén rehabilita, mediante próteses dentais e implantes, a aqueles pacientes con alteracións morfolóxicas e funcionais do aparato mastigador. O especialista limita xeralmente a súa práctica profesional a unha determinada parcela da Odontoloxía (Ortodoncia, Odontopediatría, Cirurxía Oral, Periodoncia, Endodoncia, etc.), e soe traballar en equipo ou en estreita colaboración con outros especialistas.

O espectacular avance que sufriu a odontoloxía nos últimos dez anos trouxo como consecuencia un incremento da efectividade diagnóstica e terapéutica, pero tamén un aumento da sofisticación tecnolóxica, o que obriga, hoxe máis ca nunca, ó estudante e ó profesional a un continuo estudo e reciclaxe a través de congresos, seminarios e cursos de formación continuada.

Entre as aptitudes máis destacadas que dunha forma ou doutra inciden tanto na aprendizaxe coma no posterior desenvolvemento profesional da Odontoloxía, poden citarse as seguintes:

- Intelixencia xeral media-alta e boa memoria visual, similares ás requiridas para a realización doutros estudos universitarios superiores relacionados coa Sanidade.

- Capacidade de análise e síntese para aplica-la teoría á práctica clínica e establecer diagnósticos e pautas de prevención e tratamento lóxicas e coherentes.

- Boa coordinación e destreza psicomotriz, que é esencial (un 7, como mínimo, nunha escala de 1 a 10), pois a manipulación clínica, que require extrema precisión, faise sobre un campo pequeno e de difícil acceso, con instrumental e medios moi sofisticados. A habilidade manual ten que ir acompañada dun correcto control das relacións espaciais e de grandes doses de paciencia, ponderación e serenidade.

- E, complementando as anteriores, unha boa agudeza visual e a apreciación de pequenas dimensións, capacidade de concentración, pulcritude e minuciosidade en cada paso que se dea no laboratorio e na clínica.

O ingreso na Licenciatura atense ás normas xerais da Universidade (selectividade, maiores de 25 anos, distrito compartido, etc.). Ademais da Universidade de Santiago, contan con estudos de Odontoloxía as seguintes Universidades: Complutense de Madrid, Autónoma de Barcelona, País Vasco, Valencia, Murcia, Sevilla e Granada. Nos últimos anos o número de alumnos e as notas mínimas de ingreso na Licenciatura de Odontoloxía na Universidade de Santiago foron as seguintes:

<u>CURSO ACADÉMICO</u>	<u>NÚMERO DE ALUMNOS</u>	<u>NOTA MÍNIMA</u>
88-89	65	7,44
89-90	75	6,60
90-91	75	6,43
91-92	78	6,30
92-93	78	5,99
93-94	50	6,57
94-95	53	6.70

O plan de estudos da Licenciatura de Odontoloxía da Universidade de Santiago de Compostela comprende 430 créditos (4.300 horas); e destes son prácticos 61 no primeiro ciclo, e 174, no segundo. O primeiro ciclo, de dous anos, está conformado por materias básicas (como a Bioloxía e a Bioquímica), morfolóxicas (como a Anatomía e a Histoloxía) e especialidades Médicas e Cirúrxicas aplicadas (caso da Pediatría, a Patoloxía Cirúrxica Xeral ou a Otorrinolaringoloxía). O segundo ciclo, de tres anos, céntrase en materias especificamente odontolóxicas (Medicina Oral, Cirurxía Oral, Prótese Dental e Maxilofacial, Patoloxía e Terapéutica Dental, Ortodoncia, Odontopediatría, Periodoncia, etc.); e o derradeiro ano, eminentemente práctico, con máis de 500 horas de clínica sobre pacientes, dedícase á integración clínica dos coñecementos adquiridos previamente en cada unha das materias.

Despois de finalizados os estudos, o recién graduado pode incorporarse ó terceiro ciclo universitario, na súa faceta de investigación (Doutoramento), especialización clínica (Máster) ou formación continuada.

Á maioría dos alumnos de Odontoloxía do derradeiro curso gustaríalles, segundo diversas enquisas, facer dentro do terceiro ciclo un curso de especialización ou Máster. Destes, os máis solicitados son os de Ortodoncia, Periodoncia, Implantoloxía, Cirurxía Oral, e Endodoncia. Na actualidade a CE reconece dúas especialidades da Odontoloxía: a Ortodoncia e a Cirurxía Oral. Nestes momentos existe na Universidade de Santiago, en colaboración con numerosas facultades de Odontoloxía de Europa e de Estados Unidos, un dos poucos Máster de especialización europea en Ortodoncia e Ortopedia Dentofacial, de tres anos de

duración e 4.800 horas de formación teórica, clínica e de investigación.

A maior parte dos recién licenciados iníciáanse no exercicio privado da Odontoloxía, ou por conta propia (unha minoría e en réxime de asociación entre varios compañeiros) ou allea (traballando os primeiros anos con outros profesionais de máis experiencia); e soamente unha pequena parte (pola escasez da oferta) se integra na atención pública (centros de saúde, ambulatorios, programas institucionais de prevención, servizos universitarios, etc.).

O futuro profesional dos licenciados en Odontoloxía non é excesivamente alentador, polo desmesurado aumento do número de odontólogos que Galicia, en particular, e España, en xeral, experimentaron nos últimos anos. Este aumento superou as taxas de habitante por odontólogo recomendadas pola Organización Mundial da Saúde (OMS) e a Federación Dental Internacional (FDI). En tódalas capitais de provincia e cidades de tamaño medio supéranse as cifras de odontólogos recomendadas pola OMS e pola FDI.

Esta situación pódese resumir nas seguintes cifras do Consello Xeral de Colexios de Odontólogos e Estomatólogos:

<u>ANO</u>	<u>NÚMERO DE COLEXIADOS</u>
1975	3.446
1980	3.946
1984	4.682
1987	9.191
1993	12.061
1994	13.761
1995	14.661

Galicia, cun nivel de renta significativamente inferior á media europea, contará no ano 2000 con máis de 1.300 odontólogos, o que dá unha porcentaxe de 1 odontólogo por cada 1.900 habitantes (cando o recomendable é de 1/3.500).